

Ersättningsrätt

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 12 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011 om olika ersättningsrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller bl.a. barnförsäkringar, information vid försäkringsfall, handläggning av trafikskadeärenden, solidariskt skadeståndsansvar och ideellt skadestånd.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns två reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Trafikförsäkringsavgift	5
Barnförsäkringar	7
Information vid försäkringsfall	10
Handläggning av trafikskadeärenden m.m.	12
Solidariskt skadeståndsansvar	15
Ideellt skadestånd	18
Ersättning för inkomstförlust	20
Reservationer	22
1. Barnförsäkringar, punkt 2 (S, MP, V)	22
2. Handläggning av trafikskadeärenden m.m., punkt 4 (MP)	23
Särskilt yttrande	24
Solidariskt skadeståndsansvar, punkt 5 (SD)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Trafikförsäkringsavgift**

Riksdagen avslår motion

2011/12:C353 av Ulf Berg och Carl-Oskar Bohlin (båda M).

2. **Barnförsäkringar**

Riksdagen avslår motion

2011/12:C366 av Catharina Bråkenhielm (S).

Reservation 1 (S, MP, V)

3. **Information vid försäkringsfall**

Riksdagen avslår motion

2011/12:C204 av Anita Brodén (FP).

4. **Handläggning av trafikskadeärenden m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:C201 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:C375 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och

2011/12:So629 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S).

Reservation 2 (MP)

5. **Solidariskt skadeståndsansvar**

Riksdagen avslår motion

2011/12:Ju276 av Penilla Gunther (KD) yrkande 2.

6. **Ideellt skadestånd**

Riksdagen avslår motion

2011/12:C390 av Fredrik Schulte (M) yrkandena 1 och 3.

7. **Ersättning för inkomstförlust**

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:C265 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och

2011/12:C376 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S).

Stockholm den 19 april 2012

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Jan Ertsborn (FP), Magdalena Andersson (M), Anti Avsan (M), Carina Ohlsson (S), Eva Bengtson Skogsberg (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Katarina Köhler (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V) och Elin Lundgren (S).

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkandet behandlar utskottet 12 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011 om olika ersättningsrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller bl.a. barnförsäkringar, information vid försäkringsfall, handläggning av trafikskadeärenden, solidariskt skadeståndsansvar och ideellt skadestånd.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Trafikförsäkringsavgift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör storleken på trafikförsäkringsavgiften. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionen

Ulf Berg och Carl-Oskar Bohlin (båda M) anför i motion 2011/12:C353 att det inte är rimligt att en person som bor i ett område med mycket låga premier ska få betala så mycket mer i straffavgift (trafikförsäkringsavgift) jämfört med områden med en mycket hög premieavgift. Det leder till att de som bor i små orter drabbas mycket hårt. Avgiften borde i stället bestämmas utifrån den aktuella nivån på premien för det område man bor i. Den som bor i t.ex. Dalarna ska betala en avgift som baseras på den premien och inte en avgift baserad på en premie för t.ex. Östermalm. Därför borde det göras en översyn av hur avgiften kan utformas på detta sätt. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Bakgrund

I 34 § trafikskadelagen (1975:1410) finns bestämmelser om trafikförsäkringsavgift. Saknas föreskriven trafikförsäkring för ett motordrivna fordon som är registrerat i vägtrafikregistret och inte är avställt, har trafikförsäkringsföreningen rätt till gottgörelse (trafikförsäkringsavgift) av den försäkringspliktige för den tid denne har underlåtit att fullgöra sin försäkringsplikt. Trafikförsäkringsavgift bestäms på grundval av de årspremier för trafikförsäkring som har tillämpats här i landet under den tid trafikförsäkring har saknats. Avgiften får med 10 procent överstiga högsta försäkringspremie inklusive skatt enligt lagen (2007:460) om skatt på trafikförsäkringspremie m.m. för fordon av samma fordonsslag och med samma användningssätt som det oförsäkrade fordonet.

I samband med en ändring 1999 av hur trafikförsäkringsavgiften ska beräknas uttalade regeringen att avgiften i första hand inte ska ses som ett alternativ till den premie som skulle ha erlagts utan som en sanktion mot dem som inte lojalt bidrar till det skydd för trafikanterna som systemet med obligatorisk trafikförsäkring ger (prop. 1998/99:42 s. 20, bet. 1998/99:LU19).

Pågående arbete

I departementspromemorian Trafikförsäkringsfrågor m.m. (Ds 2006:12) har en sakkunnig person på uppdrag av Justitiedepartementet gjort en översyn av reglerna om trafikförsäkringsavgift. Uppdraget gick ut på att överväga om en ordning kunde skapas som möjliggjorde en mer nyanserad bedömning av avgiftens storlek; en utgångspunkt skulle vara att förhindra resultat som kunde bedömas som oskäligen. I promemorian föreslog den sakkunnige att trafikförsäkringsavgiften ska anknyta till den premie som debiterats för det aktuella fordonet eller annars skulle ha erlagts för detta. Om det framgår – genom material från försäkringsbolaget eller upplysning från den försäkringspliktige – att en lägre premie skulle ha erlagts än enligt den angivna beräkningen, ska avgiften i stället bestämmas till (förslagsvis) högst tre gånger denna premie. Vid kortvariga förseningar på högst 14 dagar förslogs det att avgiften ska sättas till hälften av vad som annars skulle ha gällt. Vidare ska alljämt avgiften kunna nedsättas om det finns särskilda skäl.

Departementspromemorian är enligt uppgift föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Trafikförsäkringsavgiften har även behandlats av Trafikförsäkringsutredningen i betänkandet En utvidgad trafikförsäkring (SOU 2009:96). I betänkandet framhölls att avgiften är avsedd att vara en sanktion mot dem som inte lojalt bidrar till det skydd för trafikanterna som systemet med en obligatorisk trafikförsäkring ger. Avgiftens storlek bestäms enligt en schablonmetod, som innebär att beloppet bara delvis påverkas av den uteblivna premiens belopp. I många fall tas avgifter ut som i jämförelse med relevanta trafikförsäkringspremier framstår som mycket höga. Man kan anta, anförde utredningen, att den höga avgiftsnivån har en preventiv effekt och medverkar till att de flesta fordonsägare fullgör sin försäkringsplikt. Emellertid har systemet utsatts för kritik. Det har gjorts gällande att avgiftssanktionen är anmärkningsvärt sträng och att systemet är svårförståeligt. Trafikförsäkringsavgiften är avsedd att komma till användning i vitt skilda situationer, där försummelsen att hålla trafikförsäkring för ett fordon kan variera alltifrån ett tillfälligt förbiseende under en begränsad tid till en systematisk underlåtenhet i avsikt att helt undgå den lagstadgade försäkringsplikten. Detta förhållande motiverar att reglerna om trafikförsäkringsavgift medger att avgiften i någon mån kan anpassas efter överträdelsens art, i vart fall efter hur länge den har pågått. Det är inte heller utan vidare givet

att avgiftens preventiva verkan alltid blir större ju högre avgiftsbeloppet är. Utredningen ansåg att det inte finns skäl att invända mot att möjligheterna att ta ut höga belopp i trafikförsäkringsavgift begränsas i vissa fall.

Regeringen beslutade den 3 februari 2011 att överlämna Trafikförsäkringsutredningens betänkande till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (Kommittén om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet, S 2010:04).

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av civilutskottet våren 2011 i betänkande 2010/11:CU16. Utskottet ansåg då att resultatet av det pågående arbetet inom Regeringskansliet inte borde föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida. Utskottet föreslog att den då aktuella motionen skulle avslås och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser alltså att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida och föreslår därför att motion 2011/12:C353 avslås.

Barnförsäkringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om rätt att teckna personförsäkring för barn. Utskottet hänvisar bl.a. till en aviserad översyn.

Jämför reservation 1 (S, MP, V).

Motionen

I motion 2011/12:C366 anför Catharina Bråkenhielm (S) att försäkringsbolagens värdering av barns ohälsa m.m. resulterar i ett försämrat försäkringskydd för många barn. För adoptivbarn, barn som har låg födelsevikt eller barn som är för tidigt födda samt barn med ärftliga sjukdomar brukar föräldrarna exempelvis inte få teckna någon försäkring. Motionären anser att möjligheten att teckna personförsäkring för alla barn bör utredas och föreslår ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Bakgrund

Flera försäkringsbolag erbjuder kombinerade sjuk- och olycksfallsförsäkringar för barn, s.k. barnförsäkringar. Sådana försäkringar är främst inriktade på att ge ersättning för kostnader vid långvariga och svåra skador samt ersättning vid bestående invaliditet. En privat sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn kan tecknas individuellt eller som en gruppförsäkring. Om föräldern omfattas av en gruppförsäkring genom t.ex. en facklig organisation eller arbetsgivare kan barnen medförsäkras. En ansökan om en individuell barnförsäkring ska även innehålla en hälsodeklaration. Själva hälsodeklarationen görs genom att barnets vårdnadshavare besvarar ett antal detaljerade frågor om barnets hälsa. Barnets vårdnadshavare intygar vidare att de uppgifter som lämnats är fullständiga och riktiga. När barn medförsäkras i en gruppförsäkring krävs normalt ingen hälsoförklaring angående barnet, utan försäkringsskyddet erhålls genom en anmälan. Barnförsäkringar gäller för ett år i taget och förnyas varje år. I dag kan de flesta barnförsäkringar behållas och förnyas varje år tills den försäkrade fyller 25 år.

För att förstärka integritetsskyddet på försäkringsområdet har riksdagen nyligen antagit vissa ändringar i försäkringsavtalslagen (2005:104). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2011 (prop. 2009/10:241, bet. 2009/10:CU4, rskr. 2009/10:128). Ändringarna tar sikte främst på formerna för inhämtande av hälsouppgifter från t.ex. hälso- och sjukvården. Syftet är att säkerställa att försäkringsbolagen inte slentrianmässigt begär samtycke till att inhämta hälsouppgifter samt att lämnade samtycken är frivilliga och bygger på tillräcklig information. Åtgärderna får särskild betydelse för barnförsäkringar. Lagändringarna innebär att ett försäkringsbolag vid ansökan om individuell personförsäkring endast får begära samtycke om det är nödvändigt för prövningen av ansökan. Det är därmed inte tillåtet för försäkringsbolaget att begära samtycke redan i samband med en försäkringsansökan utan först när försäkringsbolaget har gått igenom ansökan och bedömt att det är nödvändigt att inhämta hälsouppgifter. Försäkringsbolagets påstående att hälsouppgifterna är nödvändiga ska – vid avslag på en försäkringsansökan – prövas i domstol. Samtycket ska lämnas på en handling som särskilt upprättats av försäkringsbolaget. Det ska vara utformat så att det är begränsat till att gälla under prövningen av en ansökan eller under regleringen av en viss skada.

Kontraheringsplikten m.m.

Enligt 11 kap. 1 § första stycket försäkringsavtalslagen får ett försäkringsbolag inte vägra någon att teckna en sådan personförsäkring som bolaget normalt tillhandahåller allmänheten när det har fått de uppgifter som behövs, om det inte finns särskilda skäl för vägran med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Av bestämmelsen framgår att ett försäkringsbolag har

en skyldighet att meddela en personförsäkring (s.k. kontraheringsplikt). Har bolaget i strid med sin skyldighet helt eller delvis vägrat någon en försäkring ska domstol förklara att denne har rätt till försäkringen (se 16 kap. 7 och 9 §§). Kontraheringsplikten är emellertid underkastad vissa undantag. En inskränkning i rätten att teckna en försäkring som försäkringsbolaget normalt tillhandahåller gäller om bolaget i det individuella fallet har särskilda skäl att inte meddela en sådan försäkring med hänsyn till risken för framtida försäkringsfall, den avsedda försäkringens art eller någon annan omständighet. Detta innebär att ett försäkringsbolag har rätt att begära högre premie än normalt eller förse försäkringen med förbehåll som inte görs för andra försäkringar av samma typ eller i sista hand helt vägra försäkring.

Det är försäkringsbolaget som har att styrka att omständigheterna är sådana att det finns tillräckliga skäl för att erbjuda en försäkring på sämre villkor eller vägra någon en försäkring (prop. 2003/04:150 s. 497 f.). I propositionen till försäkringsavtalslagen anförde regeringen att en lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. I syfte att säkerställa att de sociala skyddsaspekterna kring kontraheringsplikten verkligen får genomslag i praktiken avser regeringen att ge i uppdrag till t.ex. Konsumentverket att följa försäkringsbolagens avslagspraxis. En kompletterande möjlighet som ska övervägas är att det införs föreskrifter om skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut. Regeringen kommer att kontinuerligt följa utvecklingen och när det är lämpligt vidta erforderliga åtgärder (prop. 2003/04:150 s. 250).

I propositionen med förslag till de nyligen antagna ändringarna i försäkringsavtalslagen konstaterade regeringen att det i förarbetena till försäkringsavtalslagen uttalats att kontraheringsplikten bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt. Avsikten med en översyn har angetts vara att säkerställa att de sociala skyddsaspekterna kring skyldigheten att erbjuda personförsäkring verkligen fick genomslag och om det bör införas en skyldighet för bolagen att rapportera om sina avslagsbeslut. Enligt regeringens bedömning finns alljämt skäl att genomföra en sådan översyn, och det framstår som naturligt att i det sammanhanget undersöka vilka problem som försäkringsbolagens tolkning av inhämtad hälsoinformation kan ge upphov till. Regeringen avser att på det sättet ta fortsatta initiativ på området (prop. 2009/10:241 s. 24).

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är ambitionen att ta initiativ till en uppföljning under innevarande mandatperiod.

Civilutskottet beslutade den 16 februari 2012 att ge utvärderings- och forskningssekreteriatet vid Riksdagsförvaltningens utskottsavdelning i uppdrag att göra en övergripande inventering av hur försäkringsbolagen hanterar ansökningar om barnförsäkringar och bolagens praxis på området. Inventeringen syftar till att ge utskottet underlag för beredning av riksdagsärenden i frågan och för eventuella synpunkter på inriktningen av den

uppföljning som regeringen aviserat. Inventeringen avser således inte att ersätta regeringens planerade uppföljning. Uppdraget bör redovisas före utgången av december månad 2012 (prot. 2011/12:18 § 6).

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av civilutskottet våren 2011 i betänkande 2010/11:CU16. Utskottet anförde då att ändringarna i försäkringsavtalslagen innebär ett förstärkt integritetsskydd på försäkringsområdet och kommer att få särskild betydelse för hälsouppgifter som gäller barn. Utskottet påpekade vidare att regeringen aviserat en översyn av rätten att teckna personförsäkring. Utskottet kunde inte komma till någon annan slutsats än att de nyligen antagna lagändringarna och det aviserade översynsarbetet låg väl i linje med motionsönskemålet. Utskottet föreslog att den då aktuella motionen skulle avslås och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin uppfattning att ändringarna i försäkringsavtalslagen när det gäller inhämtande av hälsouppgifter och regeringens aviserade översynsarbete ligger väl i linje med motionsönskemålet. Som framgått ovan har utskottet tagit initiativ till en övergripande inventering av hur försäkringsbolagen hanterar ansökningar om barnförsäkringar och bolagens praxis på området.

På grund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagen, varför motion 2011/12:C366 bör avslås.

Information vid försäkringsfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om information vid försäkringsfall. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionen

Anita Brodén (FP) påpekar i motion 2011/12:C204 att ett försäkringsbolag inte har någon skyldighet att hålla sig informerat om när en person som har tecknat en försäkring hos bolaget avlider. Försäkringsbolagen är inte heller skyldiga att meddela efterlevande om utfallande försäkringar. Ett tillkännagivande föreslås om att det ska införas regler om samordning mellan myndigheter och automatisk försäkringsutbetalning till efterlevande.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 7 § försäkringsavtalslagen (2005:104) ska försäkringsbolaget när ett försäkringsfall har inträffat i skäligen omfattning informera försäkringstagaren och andra som har anspråk mot bolaget om sådana förhållanden rörande försäkringen som det är av betydelse för dem att känna till. Om försäkringsbolaget får kännedom om ett försäkringsfall som utgörs av försäkringstagarens död ska det genast underrätta dödsboet om försäkringsfallet.

I förarbetena uttalades bl.a. att det inte är ovanligt att försäkringsbolagen själva saknar relevanta upplysningar och att det är oklart i vad mån sådana kan inhämtas på ett inte alltför betungande sätt. På grund av detta valde regeringen att inte föreslå en för bolagen mer långtgående skyldighet att rutinemässigt underrätta dödsbon om utfallande personförsäkringar. I propositionen aviserade regeringen att man avsåg att följa frågan och vid behov återkomma till riksdagen (prop. 2003/04:150 s. 239).

Lagutskottet delade, vid sin behandling av propositionen, regeringens bedömning, men underströk betydelsen av att regeringen följer frågan i syfte att förebygga att dödsbon genom preskription går miste om de rättigheter som följer av den avlidnes försäkringar (bet. 2004/05:LU4). Riksdagen följde utskottet.

Pågående arbete

I departementspromemorian Preskription av rätt till försäkringsersättning m.m. (Ds 2011:10) har en sakkunnig person på uppdrag av Justitiedepartementet bl.a. övervägt skärpta krav på försäkringsbolagen att informera om försäkringsfall som består i den försäkrades död. I promemorian föreslås att det införs en skyldighet för försäkringsbolagen att på ändamålsenligt sätt kontrollera om dödsfall inträffat som inte anmälts till bolaget och i sådant fall underrätta dödsboet och förmånstagare med känd adress. Försummas detta ska bolaget inte kunna åberopa preskription vid försenade ersättningskrav förrän trettio år efter försäkringsfallet.

Departementspromemorian är enligt uppgift föremål för beredning inom Regeringskansliet och ambitionen är att en lagrådsremiss ska beslutas under 2012.

Utskottets ställningstagande

I departementspromemorian Preskription av rätt till försäkringsersättning m.m. har lämnats förslag som ligger helt i linje med motionsönskemålet. Departementspromemorian är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av det pågående beredningsarbetet inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motion 2011/12:C204 bör avslås.

Handläggning av trafikskadeärenden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. handläggningen av trafikskadeärenden. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande och pågående arbete.

Jämför reservation 2 (MP).

Motionerna

Jan Lindholm (MP) anför i motion 2011/12:C201 bl.a. att många trafikskadade och anhöriga upplever att prövningen i Trafikskadenämnden inte är rättssäker. Motionären anser att regeringen snarast bör inleda en granskning av Trafikskadenämnden för att få en korrekt bild av hur nämndens handläggning har fungerat ur ett rättssäkerhetsperspektiv (yrkande 1) och därefter återkomma till riksdagen med de förslag som granskningen föranleder (yrkande 2). Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed.

Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) anför i motion 2011/12:C375 bl.a. att Trafikskadenämnden enligt deras uppfattning är ett organ för försäkringsbolagen men inte för de trafikskadade. Motionärerna anser att det bör göras en översyn av skaderegleringsförfarandet så att även de skadade och deras anhöriga tillåts att medverka i processen. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2011/12:So629 anför Carina Runeson och Kurt Kvarnström (båda S) att försäkringsbolagens medicinska rådgivare inte står under tillsyn av Socialstyrelsen eller någon annan myndighet och därför inte kan bli föremål för myndighetskontroll. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att det bör göras en översyn de medicinska rådgivarnas roll och medverkan i försäkringsärenden.

Bakgrund

Enligt 6 § trafikförsäkringsförordningen (1976:359) ska samtliga försäkringsgivare som driver trafikförsäkringsverksamhet i Sverige tillsammans med Trafikförsäkringsföreningen upprätthålla och bekosta en skaderegleringsnämnd, vars reglemente godkänns av regeringen.

Trafikskadenämnden är den skaderegleringsnämnd som avses i förordningen. Enligt Trafikskadenämndens reglemente har nämnden till uppgift att verka för en enhetlig och skälig personskadereglering inom trafikförsäkringen. Nämnden avger rådgivande yttranden till trafikförsäkringsbolag och Trafikförsäkringsföreningen i ärenden om ersättning för personskada från trafikförsäkringen. Nämnden avger även yttranden till domstolar eller andra myndigheter i frågor som rör ersättning för personskada. En annan uppgift för nämnden är att fastställa ersättningstabeller och riktlinjer för olika delar av den ideella ersättningen. Tabeller som allmänt accepterats

på andra håll, också av domstolarna. Om den skadelidande inte är nöjd med försäkringsbolagets beslut, efter nämndens yttrande, kan han eller hon väcka talan mot bolaget i allmän domstol.

Pågående arbete

Trafikförsäkringsutredningen har i betänkandet En utvidgad trafikförsäkring (SOU 2009:96) tagit upp vissa frågor angående Trafikskadenämnden. Utredningen betonade att det inte ingått i uppdraget att genomföra någon generell översyn av trafikförsäkringens tvistlösningsmekanismer. Utgångspunkten är att den enskildes rättssäkerhet inte får försämrats i det nya systemet. Utredningen anförde bl.a. att den inte kan finna annat än att den nuvarande ordningen med en kostnadsfri prövning i Trafikskadenämnden och möjlighet till domstolsprövning i allt väsentligt tillgodoser rimliga krav på rättssäkerhet. Med utgångspunkt i att den nuvarande ordningen med ett fakultativt organ vid sidan av den ordinarie tvistemålsprocessen i domstol bäst svarar mot de krav som kan ställas på såväl rättssäkerhet som effektivitet och rimliga kostnader kan frågan ställas om det i något eller några avseenden går att förbättra systemet. Eftersom nämnden synes i sig fungera på ett fullt tillfredställande sätt i dag får med förbättring i första hand avses åtgärder som syftar till att öka enskildas förtroende för nämnden utan att man för den skull riskerar att försäkringsbolagens följsamhet mot nämndens beslut på något påtagligt sätt minskar. Skulle så ske torde förslagen endast motverka sitt syfte. Sådana förbättringspotentialer hos Trafikskadenämnden kan finnas såväl inom nämndens organisation som beträffande dess finansiering och verksamhet i övrigt.

När det gäller Trafikskadenämndens sammansättning och organisation anförde utredningen bl.a. följande. Trafikskadenämnden har i dag en sammansättning som, i likhet med andra nämnder för tvistlösning utom domstol, består av en ordförande med domarbakgrund, ledamöter med särskild branschkunskap samt lekmanaledamöter. Det finns från företrädare för skadelidandes intressen en ständigt återkommande kritik mot att nämndens sammansättning ger en övervikt till "försäkringsintresset". Det är emellertid utredningens uppfattning att nämndens nuvarande sammansättning är väl ägnad att uppfylla de krav på sakkunskap och effektivitet som utgör nämndinstitutets stora fördel. Att ta bort försäkringsrepresentanterna från nämnden skulle sannolikt resultera i en minskad stadga i avgörandena. Detta skulle i sin tur kunna medföra en minskad vilja från försäkringsbolagen att följa nämndens rekommendationer. Att, som ibland förordats, ändra sammansättningen så att företrädare för skadelidande skulle ingå i nämnden kan enligt utredningens uppfattning leda till en icke önskvärd polarisering av nämndens beslutsfunktion. För övrigt har införandet av lekmanaledamöter i nämnden medfört att sammansättningen blivit mer allsidig. Kommittén om ideell skada ansåg att denna ordning var tillfredsställande (SOU 1995:33). Utredningen vill mot bakgrund av det anförda inte

förorda någon förändrad sammansättning av Trafikskadenämnden. Det kan dock enligt utredningens uppfattning finnas skäl att se över andra delar av Trafikskadenämndens organisation.

Utredningen tog också upp frågor om huvudmannaskapet och finansieringen av Trafikskadenämnden. Utredningen anförde bl.a. att det även i Sverige torde vara fullt möjligt att i administrativt och ekonomiskt avseende frikoppla Trafikskadenämnden från Trafikförsäkringsföreningen. En av två olika vägar skulle därvid kunna väljas. Den ena är att som i Finland låta nämnden bli ett självständigt organ med en egen administration. Detta skulle innebära omfattande organisatoriska överväganden för vilka det inte finns utrymme i detta sammanhang. Den andra är att huvudmannaskapet överflyttas från Trafikförsäkringsföreningen till en statlig myndighet. Det borde vara fullt möjligt att Trafikskadenämndens verksamhet därvid skulle kunna finansieras genom uttagande av avgifter från trafikförsäkringsbranschens aktörer. Utredningen anser emellertid inte att trafikförsäkringens övertagande av socialförsäkringens kostnader för trafikskadades inkomstförlust i sig motiverar ett förändrat huvudmannaskap för Trafikskadenämnden. Skulle det ändå anses som en angelägen sak bör ett förslag därom föregås av en särskild utredning.

Som redovisats ovan under avsnittet Trafikförsäkringsavgift har regeringen beslutat att överlämna Trafikförsäkringsutredningens betänkande till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Tidigare behandling

Frågan om tillsynen över försäkringsmedicinska rådgivare har behandlats i proposition 2009/10:210 Patientsäkerhet och tillsyn. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att tillsynsansvaret på hälso- och sjukvårdsområdet inte bör utvidgas till att omfatta sakkunniga läkare som anlitas för rådgivning av försäkringsbolagen. Regeringen anförde bl.a. att Patientsäkerhetsutredningen pekar på att det finns kvalitetsbrister i de bedömningar som görs av försäkringsbolagens medicinska rådgivare. Bland annat har ifrågasatts om de bedömningar som görs är enhetliga och om underlaget för bedömningarna är tillräckliga. Utredningen har dock efter noggranna överväganden bedömt att sakkunniga läkare som anlitas av försäkringsbolag inte ska omfattas av hälso- och sjukvårdstillsynen. Medicinska rådgivares yrkesutövning innefattar inte hälso- och sjukvård. Ett utvidgat tillsynsansvar skulle därför innebära en utvidgning av lagens tillämpningsområde helt vid sidan av lagens huvudsyfte, nämligen att befrämja hälso- och sjukvårdens kvalitet och patientens trygghet och säkerhet i vården. Ett annat förhållande som också starkt talar emot en utvidgning av tillsynsansvaret är det förhållande som utredningen lyfter fram beträffande vilka följder en tillsyn skulle få på det privata försäkringsområdet. Genom ett tillsynsansvar som omfattar försäkringsbolagens medicinska rådgivare skulle staten indirekt få inflytande över den privata skaderegleringen. När

det gäller risk-, sambands- och invaliditetsbedömningar skulle tillsynsmyndighetens uttalanden få följder för i vilka fall försäkring beviljas eller förses med begränsande villkor, för om försäkringsersättning ska utgå och för försäkringsersättningens storlek. Sammantaget delade regeringen utredningens uppfattning och bedömde att övervägande skäl talar emot att tillsynsansvaret på hälso- och sjukvårdsområdet utvidgas till att omfatta medicinska rådgivare vid försäkringsbolagen.

Riksdagen ställde sig bakom regeringens bedömning och avlog den motion som väckts i frågan (bet. 2009/10:SoU22 och rskr. 2009/10:342).

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan har frågan om tillsynen över försäkringsmedicinska rådgivare nyligen behandlats i proposition 2009/10:210 Patientsäkerhet och tillsyn. Riksdagen ställde sig då bakom regeringens bedömning att övervägande skäl talar emot att tillsynsansvaret på hälso- och sjukvårdsområdet utvidgas till att omfatta medicinska rådgivare vid försäkringsbolagen. Utskottet kan mot denna bakgrund inte se att det finns anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion 2011/12:So629, varför den bör avslås.

När det gäller övriga motionsyrkanden kan utskottet konstatera att Trafikförsäkringsutredningens slutbetänkande har överlämnats till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Det pågående arbetet bör, enligt utskottets mening, inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Även motionerna 2011/12:C201 yrkandena 1 och 2 och 2011/12:C375 bör avslås.

Solidariskt skadeståndsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om solidariskt skadeståndsansvar. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför särskilt yttrande (SD).

Motionen

I motion 2011/12:Ju276 föreslår Penilla Gunther (KD) ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av reglerna om solidariskt skadeståndsansvar för unga som dömts för brott så att begreppet får en verklig innebörd och inte endast innebär att en av flera gärningsmän ska behöva betala ersättning till brottsoffer (yrkande 2).

Bakgrund

Om två eller flera ska ersätta samma skada svarar de enligt 6 kap. 4 § skadeståndslagen i allmänhet solidariskt för skadeståndet. Ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndet från vem som helst av de skadeståndsskyldiga. Den av flera solidariskt ansvariga som betalar skadeståndet till den skadelidande har principiellt en regressrätt mot övriga ansvariga. Regressrätten är dock inte reglerad i lag utan följer av allmänna skadeståndsrättsliga principer. Allmänt gäller att fördelningen mellan de ansvariga ska ske efter en skälighetsbedömning (se bl.a. NJA 1937 s. 264).

De grundläggande reglerna om skadeståndsansvar i skadeståndslagen gäller även barn. För barn finns dock en särskild begränsning i 2 kap. 4 §. I denna paragraf anges att den som vållar skada innan han eller hon har fyllt arton år ska ersätta skadan om det är skäligt med hänsyn till ålder och utveckling, handlingens beskaffenhet, ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter. Bestämmelserna i 2 kap. 4 § gäller bara skadeståndsansvaret för eget vållande. Paragrafen är inte tillämplig på principalansvar, dvs. ansvar för annans vållande, eller på strikt ansvar, dvs. ansvar utan något vållande. För ett sådant ansvar gäller samma regler som för vuxna personer.

För vissa typer av skador som barnet orsakar genom brott infördes ett skärpt skadeståndsansvar för vårdnadshavare den 1 september 2010. Den nya skadeståndsgrunden kompletterar det skadeståndsansvar som vårdnadshavare har enligt gällande rätt till följd av bristande tillsyn. I samband härmed uttalades att det även fortsättningsvis bör vara en fråga för rättstillämpningen att pröva den inbördes fördelningen mellan flera skadeståndsskyldiga (prop. 2009/10:142, bet. 2009/10:CU23, rskr. 2009/10:296).

Pågående arbete m.m.

Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen lämnade hösten 2003 i en skrivelse till regeringen förslag till åtgärder för att minska barns skuldsättning. I skrivelsen föreslås bl.a. att det solidariska skadeståndsansvaret vid brott av flera medverkande bör ses över när det gäller personer under 18 år.

Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare har behandlat frågan om underårigas skulder på grund av brott i betänkandet Frågor om förmyndare och ställföreträdare för vuxna (SOU 2004:112). I betänkandet anför utredningen att syftet med den åtgärd som Barnombudsmannen och Konsumentombudsmannen efterlyser till betydande del kan tillgodoses genom tillämpning av jämkningsreglerna i 2 kap. 4 § skadeståndslagen. Vidare anføres att en genomgripande förändring av synen på skadestånd då flera personer tillsammans gör sig skyldiga till brott hur som helst måste föregås av noggranna överväganden som inte kan göras inom ramen för utredningen (s. 193 f.). Förslagen i betänkandet har bl.a. legat till grund

för lagändringar om skydd för barn genom registrering av förmyndare i vägtrafikregistret (prop. 2005/06:117, bet. 2005/06:LU34, rskr. 2005/06:557–561) och till lagändringar som syftar till att minska risken för missbruk av barns tillgångar (prop. 2007/08:150, bet. 2008/09:CU2, rskr. 2008/09:7). Frågan berördes även i utredningsbetänkandet Lätt att göra rätt – om förmedling av brottskadestånd (SOU 2010:1) som avlämnades i januari 2010. Utredningen lämnade förslag om att betalningar ska anvisas till ett betalningsförmedlande organ vars huvuduppgift ska vara att förmedla inkomna betalningar till rätt målsägande och om det kommer in flera betalningar avseende en och samma skadeståndsskyldighet ska de förmedlas till målsäganden i den ordning som de kommit in till det betalningsförmedlande organet. Utredningen framhöll dock att den inte har i uppdrag att lämna förslag till förändringar i den nuvarande ordningen beträffande solidariskt skadeståndsansvar, men ändå vill uppmärksamma att frågan allmänt upplevs som mycket problematisk av, i första hand, ungdomar som har begått brott och ålagts solidariskt skadeståndsansvar. Att det upplevs som orättvist beror till stor del på att den skadeståndsskyldige även vid betalning av vad han eller hon upplever som sin ”del” av skadeståndet riskerar att bli föremål för verkställighetsåtgärder och hamna i Kronofogdemyndighetens register (s. 50 f.).

Kronofogdemyndigheten och Barnombudsmannen aktualiserade frågan i en skrivelse i juni 2010 och uppmanade regeringen att tillsätta en utredning som ges i uppdrag att göra en översyn av det solidariska skadeståndsansvaret i de fall skadevållaren är minderårig. I mars 2011 hemställde de gemensamt i en skrivelse till regeringen om en ändring i 6 kap. 4 § skadeståndslagen som innebär att för minderåriga skadevållare ska det solidariska skadeståndsansvaret ersättas med ett delat skadeståndsansvar enligt huvudregeln (KFM dnr 8017913-11/113, BO dnr 9.2:0243/11).

Betänkandet SOU 2010:1 och Kronofogdemyndighetens och Barnombudsmannens skrivelser är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Ett motsvarande motionsyrkande behandlades av civilutskottet våren 2011 i betänkande 2010/11:CU16. Utskottet ansåg då att resultatet av det pågående beredningsarbetet av utredningsbetänkandet SOU 2010:1 inte borde föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Utskottet föreslog att den då aktuella motionen skulle avslås och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan är betänkande SOU 2010:1 och Kronofogdemyndighetens och Barnombudsmannens skrivelser föremål för beredning inom Regeringskansliet. Utskottet anser alltså att det pågående beredningsarbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagen, varför motion 2011/12:Ju276 yrkande 2 bör avslås.

Ideellt skadestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ideellt skadestånd. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Motionen

Fredrik Schulte (M) anser i motion 2011/12:C390 att nivåerna för ideella skadestånd bör höjas påtagligt. Motionären menar vidare att det ska finnas rätt till skadestånd för kränkningar av privatlivet, t.ex. kränkande fotografering. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkandena 1 och 3).

Bakgrund

Med ideella skador avses skador som inte är av ekonomisk natur, främst fysiskt och psykiskt lidande vid personskador och kränkning av den personliga integriteten. Den 1 januari 2002 gjordes flera ändringar i skadeståndslagen i syfte att stärka rätten till skadestånd för ideell skada (prop. 2000/01:68, bet. 2000/01:LU19, rskr. 2000/01:216). Bland annat infördes tydligare regler om kränkingsersättning vid brott och hur ersättningen ska bestämmas. Rätten till omprövning av skadestånd utvidgades till att även avse ersättning för kostnader och ideell skada vid personskada.

Den som har tillfogats personskada kan enligt 5 kap. 1 § skadeståndslagen få ersättning både för ekonomisk och för ideell skada.

Ersättning för kränkning är en särskild form av ideellt skadestånd som inte förutsätter att någon fysisk skada har uppkommit. Enligt 2 kap. 3 § skadeståndslagen ska den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet, frid eller ära ersätta den skada som kränkningen innebär.

I 5 kap. 6 § första stycket skadeståndslagen anges att skadestånd med anledning av kränkning bestäms efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art och varaktighet. Därvid ska särskilt beaktas om handlingen 1. haft förnedrande eller skändliga inslag, 2. varit ägnad att framkalla allvarlig rädsla för liv eller hälsa, 3. riktat sig mot någon med särskilda

svårigheter att värja sin personliga integritet, 4. inneburit missbruk av ett beroende- eller förtroendeförhållande, eller 5. varit ägnad att väcka allmän uppmärksamhet.

I proposition 2000/01:68 behandlade regeringen också frågor om ersättningens storlek. Regeringen konstaterade att det hade skett betydande höjningar av ersättningarna på senare år och att höjningarna var betydligt kraftigare än vad som följer av ändringarna i penningvärdet. Regeringen anförde vidare att det i den allmänna debatten ofta hävdades att skadestånden i Sverige för kränkning av den personliga integriteten låg på en påfallande låg nivå vid en internationell jämförelse. Detta torde inte längre kunna hävdas, om man bortser från rättssystem där skadeståndet har ett delvis annat syfte. Regeringens slutsats var att ersättningsnivåerna hade utvecklats och utvecklades på ett sådant sätt att det inte finns anledning att ingripa med lagstiftning. Enligt regeringen borde det liksom tidigare vara de rättstillämpande organens uppgift att bestämma kränkingsersättningens storlek och därvid göra en skönmässig bedömning baserad på förhärskande etiska och sociala värderingar (s. 45-47 och 53-56).

Pågående arbete

Utredningen om det allmännas ansvar enligt Europakonventionen föreslår i betänkandet Skadestånd och Europakonventionen (SOU 2010:87) att det införs en lagreglerad möjlighet att få ersättning för ideella skador i vissa fall vid överträdelse av Europakonventionen. Utredningen anser att det även finns skäl att tillskapa en särskild regel för beräkning av den ersättning som kan utgå vid sådana skador. Regeln bör införas i form av ett nytt tredje stycke i bestämmelsen om beräkning av kränkingsersättning i 5 kap. 6 § skadeståndslagen. Därigenom tydliggörs att utgångspunkten bör vara att den ersättning som döms ut ligger i nivå med kränkingsersättningen. I likhet med vad som gäller beträffande andra typer av ideella skador bör ersättningen bestämmas utifrån en allmän skälighetsbedömning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till ”överträdelsens art och omständigheterna i övrigt”.

Betänkandet är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning inom Regeringskansliet.

I lagrådsremissen Kränkande fotografering, som nyligen överlämnats till Lagrådet, föreslår regeringen att ett nytt brott införs i brottsbalken benämnt kränkande fotografering. Syftet är att kriminalisera sådan integritetskränkande fotografering som inte ska behöva tålas. I remissen anför regeringen att det av skadeståndslagen följer att skada som kränkande fotografering innebär kan vara ersättningsgill.

Utskottets ställningstagande

När det gäller ersättningsnivåerna för ideella skadestånd anser utskottet att det liksom tidigare bör vara de rättstillämpande organens uppgift att bestämma ersättningens storlek. Utskottet vill i övrigt peka på att det, som redovisats ovan, pågår ett arbete som ligger i linje med motionsönskemålen. Enligt utskottets mening bör resultatet av detta arbete inte föregripas genom någon åtgärd från riksdagen. Motion 2011/12:C390 yrkandena 1 och 3 bör därför avslås.

Ersättning för inkomstförlust

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om beräkningen av ersättning för inkomstförlust.

Motionerna

I motion 2011/12:C265 föreslår Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) ett tillkännagivande om att skadelidande vid skadeståndsberäkningen ska ha rätt till kompensation för jobbskatteavdrag.

Samma motionärer föreslår i motion 2011/12:C376 ett tillkännagivande om att skadelidande vid bestämmande av ersättning för inkomstförlust ska få tillgodoräknas skattepliktiga förmåner som, t.ex. traktamenten.

Bakgrund

Enligt 5 kap. 1 § 2 skadeståndslagen ska ersättningen vid personskada bl.a. omfatta inkomstförlust.

Den skadelidande ska med hjälp av skadeståndet försättas i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat. Skadestånd för inkomstförlust ska alltså schematiskt motsvara skillnaden mellan två belopp. Det ena är inkomsten som den sannolikt hade utvecklat sig om skadan inte hade inträffat. Det andra beloppet är den inkomst som den skadelidande faktiskt har uppnått eller kan beräknas uppnå i sitt skadade skick.

Högsta domstolen har i avgöranden dragit slutsatsen att lagstiftaren med begreppet ”inkomst” i 5 kap. 1 § skadeståndslagen har avsett bruttoinkomsten. Den inkomstförlust som ska ersättas genom skadestånd är alltså bortfallet av inkomst före skatt (NJA 1995 s. 13, NJA 2008 s. 1177 och NJA 2010 s. 661). Skattekonsekvenserna för den skadelidande har beaktas i vissa speciella situationer. I avgörandet från 1995, som rörde frågan om man vid bestämmande av skadestånd för inkomstförlust ska beakta den effekt som uppkommer till följd av att skadeståndet beskattas enligt de vanliga reglerna för kommunal och statlig skatt på inkomst och inte enligt reglerna för sjömansskatt, gjordes undantag för den skadelidande, eftersom

han tillhörde en av de ”få, noggrant definierade grupper” som av lagstiftaren fått en skattemässigt gynnad särställning. Avgörandet från 2008 gällde en skadelidande som arbetat vid EU-kommissionen och som då hade beskattats enligt en för henne fördelaktig skattesats. Detta innebar att hänsyn kunde tas till de skattemässiga konsekvenserna för henne, när trafikskadeersättning skulle bestämmas. Högsta domstolen har i avgörandet från 2010 däremot inte ansett att en skadelidande ska kompenseras för förlorat jobbskatteavdrag. Högsta domstolen ansåg att skatteeffekterna i det fallet inte var resultatet av att den skadelidande tillhört någon av lagstiftaren i skattehänseende särskilt gynnad krets som enligt praxis krävs för ett undantag från principen om att det är bruttobeloppen som läggs till grund för beräkningen av en inkomstförlust. Förhållandena kunde inte heller anses vara sådana att det oberoende härav förelåg skäl att frånga huvudregeln om att bruttoinkomsten ska läggas till grund för beräkningen.

När det gäller frågan om vilka förmåner som ska beaktas vid bestämmandet av ersättning för inkomstförlust har Högsta domstolen i ett avgörande från 1985 som gällde förlust av statliga traktamenten ansett att syftet med förmånen är avgörande för om det ska räknas in i underlaget eller inte. Om ett traktamente endast har till syfte att täcka merkostnader vid tjänsteresor och förrättningar ska det inte räknas in i underlaget. Om däremot traktamentet är avsett att vara ett öppet eller dolt lönetillskott och då utgör skattepliktig intäkt av tjänst ska det räknas med i inkomstunderlaget (NJA 1985 s. 843).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionerna 2011/12:C265 och 2011/12:C376, varför de bör avslås.

Reservationer

1. **Barnförsäkringar, punkt 2 (S, MP, V)**

av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Katarina Köhler (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Marianne Berg (V) och Elin Lundgren (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:C366 av Catharina Bråkenhielm (S).

Ställningstagande

I dag har ca 70 procent av barnen i Sverige en individuell försäkring. Många barn saknar alltså en individuell försäkring. Orsakerna är framför allt ekonomiska. Barn helt utan försäkring finns i dag främst i vissa invandrargrupper.

Ett problem när det gäller barnförsäkringar är att bara 75 procent av ansökningarna beviljas utan några förbehåll. 7 procent får avslag. För adoptivbarn, barn som har låg födelsevikt eller barn som är för tidigt födda brukar föräldrarna få nej från bolagen. Samma gäller för barn med ärftliga sjukdomar och medfödda fel. Men olika bolag har olika riskbedömningar. De som har fått avslag hos ett bolag kan få möjlighet att teckna en försäkring hos ett annat. Enligt vår mening är alla barns lika värde en självklarhet. Vi anser därför att det är viktigt att alla barn ges tillgång till ett rimligt försäkringsskydd och att vissa grupper av barn inte ställs utan möjlighet att få skydd genom en personförsäkring.

I propositionen till ny försäkringsavtalslag (prop. 2003/04:150) anförde den förra regeringen när det gäller den s.k. kontraheringsplikten i 11 kap. 1 § försäkringsavtalslagen att lagstiftning av detta slag allmänt bör följas upp så att den tillämpas på avsett sätt (s. 250). Enligt uppgift från Justitiedepartementet är den nuvarande regeringens ambition att ta initiativ till en uppföljning under innevarande mandatperiod. Vi anser inte att detta är tillräckligt. Enligt vår mening är det nu hög tid att ett översynsarbete påbörjas. I detta översynsarbete bör även ingå att utreda möjligheten att ge fler tillfälle att teckna en barnförsäkring.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2011/12:C366, som sin mening ge regeringen till känna.

2. **Handläggning av trafikskadeärenden m.m., punkt 4 (MP)**

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:C201 av Jan Lindholm (MP) yrkandena 1 och 2,

bifaller delvis motion

2011/12:C375 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S) och

avslår motion

2011/12:So629 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S).

Ställningstagande

Många trafikskadade och anhöriga upplever att prövningen i Trafikskadenämnden inte är rättssäker. Flera exempel på hur arbetet bedrivs gör att Trafikskadenämnden framstår som ett organ i försäkringsbolagens tjänst. Det förekommer att den skadelidande inte får uppgift om vilka handlingar som har legat till grund för den medicinska rådgivarens bedömning. Det har även framkommit att försäkringsbolagen undanhåller medicinska intyg som den skadelidande sänt in, vilket innebär att inte ens den medicinska rådgivaren alltid har tillgång till hela det medicinska underlaget. När det underlag som har legat till grund för bedömningen inte redovisas kan den skadelidande inte avgöra på vilken grund bedömningen är gjord. Det finns ingen insyn i Trafikskadenämndens arbete, och den skadelidande kan inte anmäla en misstänkt orätt behandling till Justitieombudsmannen eller Justitiekanslern.

Jag anser att regeringen snarast bör inleda en granskning av Trafikskadenämnden för att få en bild av hur nämndens handläggning har fungerat ur ett rättssäkerhetsperspektiv och därefter återkomma till riksdagen med de förslag som granskningen föranleder. En sådan granskning bör bl.a. omfatta frågor om på vilket sätt den skadelidande har fått möjlighet att föra sin talan och om all utredning som den skadelidande har åberopat har beaktats vid bedömningen. En bedömning bör även göras av i vilken utsträckning handläggningen påverkas av att försäkringsbolagen spelar en aktiv roll när det gäller nämndens arbete.

Vad jag nu har anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2011/12:C201 yrkandena 1 och 2 samt delvis bifall till motion 2011/12:C375 och med avslag på motion 2011/12:So629, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Solidariskt skadeståndsansvar, punkt 5 (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Många ungdomar som döms för brott blir också solidariskt skadeståndsansvariga. Ett solidariskt skadeståndsansvar framstår många gånger som orättvist då det innebär att en person kan få betala hela skadeståndet trots att det finns flera ansvariga. En skadeståndsskyldig som betalar sin del av skadeståndet kan även riskera att hamna i Kronofogdemyndighetens register om de andra ansvariga inte betalar. Visserligen kan den som har fått betala hela eller en större del av skadeståndet kräva de övriga ansvariga på mellanskillnaden, men för många kan det vara obehagligt att tvingas ta kontakt med personer som man kanske inte längre vill ha något att göra med. Detta skapar en dålig bild av rättsväsendet hos en ung person som försöker göra rätt för sig och betala sin del av ett skadestånd. Ungdomar kan då få uppfattningen att det inte lönar sig att betala någon del av skadeståndet för då kan man få betala hela skadeståndet trots att det finns fler ansvariga.

Kronofogdemyndigheten och Barnombudsmannen har i mars 2011 i en gemensam skrivelse till regeringen hemställt om en ändring i 6 kap. 4 § skadeståndslagen som innebär att för minderåriga skadevällare ska det solidariska skadeståndsansvaret ersättas med ett delat skadeståndsansvar enligt huvudregeln. Jag anser att förslaget är bra. Enligt uppgift från Justitiedepartementet är skrivelsen föremål för beredning inom Regeringskansliet. Med hänsyn till den pågående beredningen har jag valt att inte reservera mig. Jag utgår från att arbetet bedrivs skyndsamt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju276 av Penilla Gunther (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till förändringar av reglerna om solidariskt betalningsansvar så att begreppet får en verklig innebörd och inte endast en av flera gärningsmän ska behöva betala ersättning till brottsoffret.

2011/12:C201 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en granskning av Trafikskadenämnden ur rättssäkerhetssynpunkt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med de förslag som granskningen av Trafikskadenämnden föranleder.

2011/12:C204 av Anita Brodén (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordning och informationsskyldighet till efterlevande.

2011/12:C265 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadeståndersättningar.

2011/12:C353 av Ulf Berg och Carl-Oskar Bohlin (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av hur trafikförsäkringsavgiften i dag är uppbyggd.

2011/12:C366 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna för hur fler barn kan få tillgång till en barnförsäkring.

2011/12:C375 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personskadereglering.

2011/12:C376 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regleringar av personskador.

2011/12:C390 av Fredrik Schulte (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skadeståndsbeloppen för ideella skador bör höjas i linje med vad som anges i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lagstiftningen och skadeståndsrätten när det gäller kränkningar mot privatlivet.

2011/12:So629 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäkringsbolagens medicinska rådgivare och behovet av en översyn av deras roll och medverkan i försäkringsärenden.